

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kutse- ja oskuseaduse eelnõu

Kristina Kallas

haridus- ja teadusminister

Riigikogu kultuurikomisjon | 14. september 2026

Miks süsteemi muuta?

Me ei loo uut süsteemi kõrvale.
Me korrastame olemasolevat.

Jätame alles selle, mis annab väärtust –
töömaailma ekspertiisi ja usaldusväärse hindamise
– ning teeme lihtsamaks selle osa, mis täna
dubleerib, võtab aega või jätab vastutuse
ebaselgeks.

1. peatükk: kutsesüsteemist kutse- ja oskussüsteemiks

1

Oskusvajadus nähtavaks

OSKA, tööjõu- ja oskusvajaduse analüüs ning prognoos on süsteemi selge osa.

2

Kutsestandard sihitumalt

Jääb eelkõige sinna, kus kutse on tööturule pääsemiseks või tööalaste õiguste saamiseks vajalik.

3

Kompetentsiprofiil

Kiirem ja paindlikum viis kirjeldada ameti või valdkonna oskusi ning siduda need õppe- ja koolituskavadega.

4

Kvalifikatsiooniraamistik

Ajakohastatud tasemekirjeldused toetavad paremini õppekavade arendamist ja kvalifikatsioonide võrreldavust.

Kutse jääb sinna, kus seda on vaja. Muudel juhtudel aitab kompetentsiprofiil töömaailma sisendi kiiremini õppekavadesse viia.

2. peatükk: vähem dubleerimist, selgem vastutus

Valdkondlik eksperdikogu

Tööandjad, töötajad, erialaliidud ja õppeasutused annavad sisulise eksperdisendi standarditesse, profiilidesse ja OSKA

Tööjõu ja oskuste arendamise nõukogu

Koondab strateegilise vaate ja nõustab valitsust prioriteetide seadmisel.

Kutseasutus – HTM

Korraldab süsteemi, teeb siduvad haldusotsused ning vastutab nende õiguspärasuse eest. Osa ülesandeid saab jätkuvalt delegeerida halduslepinguga.

Kutseandjad ja õppeasutused

Korraldavad kutse andmist või esmakutse hindamist ning annavad kvalifikatsiooni.

Tööandjate sisuline roll säilib. Põhimõte on lihtne: otsuse tegemise õigus ja vastutus peavad olema ühes kohas.

3. peatükk: kaks selgemat rada kvalifikatsioonini

Töömaailma kutse

Kutsestandard

- kutseandja
- kutseksam
- kutse või osakutse

Jääb alles seal, kus kutse on tööturule pääsemiseks või tööalaste õiguste saamiseks vajalik või kus selle järele on tõendatud vajadus.

või

Esmakutse

Ametialane kompetentsiprofiil

- sellele vastav õppekava
- oskuste hindamine õppe jooksul sobivas õppe- või töökeskkonnas
- tööandjate kaasamine
- esmakutse

Kaotame dubleeriva hindamise seal, kus selleks ei ole sisulist vajadust – mitte tööandjate rolli ega kvaliteedinõudeid.

Kvaliteet ei võrdu ühe lõpueksamiga

Selged nõuded

Kompetentsid on üheselt kirjeldatud.

Praktiline hindamine

Oskusi hinnatakse sobivas õppe- või töökeskkonnas.

Tööandjate kaasamine

Tööandjad osalevad hindamises ja kvaliteedi kujundamises.

Ühtsed põhimõtted

Hindamisjuhendid, ülesanded ja hindajate ettevalmistus.

VÕTA

Juba omandatud oskusi ei pea uuesti tõendama.

Üks eksamivorm üksi ei taga ühtlast kvaliteeti. Sama tähtsad on õppe kvaliteet, hindamiskriteeriumid, ülesanded ja hindajate ettevalmistus.

4. peatükk: kutse- ja oskusregister

Üks register

Senine kutseregister kujundatakse ümber kutse- ja oskusregistriks. Sinna koondatakse kutsete kõrval kutsestandardid, kompetentsiprofiilid, kutseandjad ja esmakutsed.

Registrikanne on tõend

Kutse olemasolu tõendab eelkõige registrikanne. Inimene ja tööandja saavad kvalifikatsiooni lihtsamini kontrollida ega pea sõltuma paberist.

Parem ülevaade

Registrisse lisatakse ka selle seaduse reguleerimisalasse kuuluvad välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise otsused. Riigil tekib parem ülevaade kvalifikatsioonidest ja oskustest.

Inimese vaatest on muudatus lihtne: tema kutse või esmakutse peab olema usaldusväärselt registrist kontrollitav.

5. peatükk: üleminek uuele süsteemile

30.06.2027

Senised kutseõukogud

tegutsevad kuni uute
valdkondlike
eksperdikogude
moodustamiseni.

30.06.2029

Kutseõppe kutseksamite rahastamine

jätkub üleminekuajal senise
korra alusel.

31.08.2029

Senised kutsestandardid

kehtivad oma tähtaja
lõpuni, kuid mitte kauem
kui see kuupäev.

Koolidel, kutseandjatel ja tööandjatel on aega uue hindamis- ja koostöömodeli rakendamiseks ning vajaduse korral selle täpsustamiseks.

Kolm sõnumit kultuurikomisjonile

1. Tööandjate sisuline roll säilib

Eksperdid kujundavad oskusi, standardeid ja profiile ning osalevad hindamises.

2. Kutseeksam ei kao – dubleerimine väheneb

Eraldi kutseeksam jääb sinna, kus see on vajalik või selle järele on tõendatud vajadus.

3. Riigi vastutus muutub selgemaks

Siduv haldusotsus ja selle õiguspärasuse eest vastutamine on ühes kohas.

Me ei võta toimivast süsteemist ära töömaailma ekspertiisi ega kvaliteedinõudeid.